

Prima instanță: Victor Boico

dosar nr.2ra-612/17

(Jud. Buiucani mun. Chișinău)

Instanța de Apel: Iulia Cimpoi, Nicolae Craiu, Natalia Simciuc

(Curtea de Apel Chișinău)

ÎNCHEIERE

05 aprilie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului: Valeriu Doagă

Judecători: Tamara Chișca-Doneva, Iurie Bejenaru

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Buzdugan împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuratorii,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 martie 2016, prin care au fost respinse apelurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, admis apelul declarat de Nicolae Buzdugan și modificată hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 27 octombrie 2015,

c o n s t a t ă :

La 29 ianuarie 2015 Nicolae Buzdugan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii.

În motivarea acțiunii a indicat că prin ordonanța din 13 iulie 2009 a fost pornit dosarul penal nr. 2009010880 pe faptul comiterii infracțiunii prevăzute de art. 236 alin. (2) Cod Penal, iar prin ordonanța din 21 iulie 2009 a fost pornit dosarul penal nr. 2009010903 pe faptul comiterii infracțiunii prevăzute de art. 236 alin. (2) Cod Penal. La 21 iulie 2009, în temeiul procesului-verbal de reținere, el a fost reținut pe un termen de 72 ore, fiind bănuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 236 alin. (2) lit. b) și c) Cod Penal.

Prin ordonanța din 24 iulie 2009 el a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.42 și art.236 alin. (2) lit. b) și c) Cod Penal.

Prin încheierea judecătorului de instrucție a Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 24 iulie 2009, menținută prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 31 iulie 2009, în privința sa a fost aplicată măsura preventivă – arestul, pe un termen de 30 zile, fiind eliberat mandat de arestare.

Ulterior, prin încheierea judecătorului de instrucție a Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 18 august 2009, menținută prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 26 august 2009, a fost prelungit cu 30 zile termenul arestului preventiv.

La 07 septembrie 2009, avocatul Iulian Grajdan a depus cerere privind schimbarea măsurii preventive în privința sa, iar prin încheierea judecătorului de instrucție a Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 14 septembrie 2009 a fost admis demersul avocatului și înlocuită măsura preventivă – arestul preventiv, cu arestul la domiciliu, fiind eliberat mandat de arestare la domiciliu.

Prin încheierea judecătorului de instrucție a Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 19 octombrie 2009 a fost admis demersul procurorului și prelungită durata ținării sale sub arest la domiciliu cu 30 zile, iar prin încheierea judecătorului de instrucție a Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 18 noiembrie 2009 a fost admis demersul procurorului și prelungită durata ținării sale sub arest la domiciliu cu 30 zile.

Prin ordonanța din 11 septembrie 2009 cauzele penale enunțate au fost conexate într-o gestiune unică, fiindu-le atribuit nr. 2009010880, iar la 24 noiembrie 2009, dosarul penal a fost trimis în Judecătoria Ialoveni pentru examinare în fond.

Prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 30 ianuarie 2012 a fost achitat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 236 alin. (2) lit. b) și c) Cod Penal, deoarece fapta sa nu întrunește elementele infracțiunii. Sentința enunțată în privința sa a devenit irevocabilă prin neatacare de către partea acuzării.

A mai indicat că s-a aflat în arest preventiv timp de 56 zile, adică de la 21 iulie 2009 pînă la 14 septembrie 2009 și în arest la domiciliu timp de 96 zile, de la 14 septembrie 2009 pînă la 18 decembrie 2009, iar sub urmărirea penală s-a aflat timp de 921 de zile sau circa 2 ani 06 luni, din 21 iulie 2009 pînă la 30 ianuarie 2012, perioadă care include urmărirea penală, examinarea cauzei în fond și pronunțarea sentinței de achitare.

A mai susținut că a suportat suferințe psihice enorme în rezultatul acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală și ale procuraturii și a solicitat încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, a sumei de 1 500000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 03 martie 2015 a fost atrasă în proces Procuratura Generală a Republicii Moldova în calitate de intervenient accesoriu.

Prin hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 27 octombrie 2015 a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Buzdugan. A fost încasat din contul statului în beneficiul lui Nicolae Buzdugan prejudiciul moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală în mărime de 50 000 lei. A fost încasat din contul statului în beneficiul lui Nicolae Buzdugan cheltuielile de judecată – asistență juridică, 8 000 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 martie 2016 au fost respinse apelurile declarate de către Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova. A fost admis apelul declarat de Nicolae Buzdugan și modificată hotărîrea instanței de fond, în partea reparării prejudiciului

moral. A fost majorat cuantumul prejudiciului moral încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Nicolae Buzdugan de la 50 000 lei pînă la 70 000 lei.

La 13 mai 2016 Procuratura Generală a Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 martie 2016, solicitînd casarea deciziei recurate și a hotărîrii instanței de fond, cu pronunțarea unei noi hotărîri, prin care acțiunea înaintată de Nicolae Buzdugan să fie respinsă ca neîntemeiată.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 20 iulie 2016 recursul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova a fost considerat inadmisibil.

La data de 02 decembrie 2016 Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea lui, casarea hotărîrilor judecătorești și emiterea unei noi hotărîri prin care a respinge acțiunea.

În motivarea recursului recurentul a invocat că prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nu este aplicabilă speței. Astfel, susține că prin prisma prevederilor art. 3 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului. În opinia recurentului, este important și necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept. Respectiv dacă se demonstrează printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil că acțiunile întreprinse de către organul de urmărire penală au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este sau nu vinovată persoana. În opinia recurentului, pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciu cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală, sunt necesare unele condiții speciale și anume existența faptei ilicite.

În acest context, menționează că materialele dosarului nu conține nici un act procedural definitiv și irevocabil al instanței judecătorești sau a organului ierarhic superior, prin care s-a stabilit că fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

La fel, susține că instanța de fond neîntemeiat a constatat ilegalitatea acțiunilor organelor de drept, fapt ce nu poate intra în sarcina instanțelor civile, or, litigiu de judecată întemeiat în baza Legii nr. 1545 din 25.02.1998 este cu caracter civil și nu ține de competența instanței de judecată de a se expune pe marginea circumstanțelor ce țin de desfășurarea urmăririi penale.

Examinînd temeiurile recursului în raport cu materialele pricinii civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 433 lit. b) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.

În conformitate cu art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Din materialele dosarului rezultă că nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, atât reclamantul, cît și Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova, au declarat fiecare apel.

Decizia instanței de apel a fost pronunțată la 17 martie 2016, cu admiterea apelului declarat de Buzdugan Nicolae și respingere apelurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova.

Materialele dosarului atestă că la ședința instanței de apel din data de 17 martie 2016 reprezentantul Ministerului Justiției nu a fost prezent, deși a fost înștiințat despre examinarea cauzei la data respectivă contra semnătură prin recipisă (f.d. 107).

La 25 martie 2012 Curtea de Apel Chișinău le-a expediat părților copia deciziei instanței de apel (f.d. 132).

Prin scrisoarea din 11 mai 2016 se atestă că Judecătoria Buiucani mun. Chișinău a expediat către Ministerul Justiției titlul executoriu nr. 2-1838/15, acesta fiind recepționat de către minister la data de 13 mai 2016, fapt ce rezultă din avizul de recepție anexat la dosar (f.d. 135).

Prin urmare, se prezumă că din data de 13 mai 2016 Ministerul Justiției a aflat despre decizia Curții de Apel Chișinău emisă la 17 martie 2016, astfel având posibilitate de a face cunoștință cu decizia integrală. Cu toate acestea, a depus recurs la data de 02 decembrie 2016, cu încălcarea termenului de declarare a lui de 2 luni din momentul comunicării deciziei integrale. Instanța de recurs menționează în acest context că în condițiile în care Ministerul Justiției a depus apel, era de sarcina acestuia de a urmări cu diligență soarta dosarului, fapt care denotă dispunerea cu rea-credință de drepturile procedurale. Mai mult ca atât, recurentul-apelant cunoștea despre examinarea dosarului în instanța de apel pe data de 17 martie 2016, însă nu s-a prezentat la ședință fiind legal citat.

Or, conform art. 61 CPC, părțile sînt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare.

În astfel de circumstanțe, instanța de recurs consideră că recursul Ministerului Justiției, fiind depus la 02 decembrie 2016, se consideră a fi depus în afara termenului legal pentru declararea recursului.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că depășirea termenului de declarare a recursului constituie temei, în conformitate cu art. 433 lit. b) CPC, de a considera recursul inadmisibil.

Argumentele recurentului Ministerul Justiției, precum că în adresa sa nu a parvenit decizia Curții de Apel Chișinău, nu pot fi reținute, în condițiile în care ține de obligația lui de a lua măsurile necesare privind protejarea dreptului său de acces la instanță (cazul Van Harn versus Germania nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007).

Astfel, din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că Ministerul Justiției a depus cererea de recurs cu omiterea termenului prevăzut de lege, completul Colegiului Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 al. (2), art. 433 lit. b), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului

Valeriu Doagă

Judecători

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru